

Gebiedsbeschrijving Staphorst-Dalfsen

I. HET STROOMGEBIED

Het gebied Dalfsen-Staphorst bestaat uit de deelgebieden Galgenrak/Streukerlerzijl, de Stouwe en Kostverloren/Streukelerzijl. Het gebied wordt begrensd door het Zwarte Water (westzijde), Vecht (zuidzijde), het Mepperlerdiep en de Hoogeveensevaart (noordzijde) en de noord en oost grenzen van het beheergebied van het waterschap Groot Salland.

Het gebied Vecht - Zwarte Water heeft verschillende binnen- en buitendijkse gebieden die worden gekenmerkt door meanderend landschap met brede uiterwaarden en polderdijken. De Vecht wordt gekarakteriseerd als een laaglandrivier, met aan een zijde een natuurlijke oever. In het gebied komen het Zwarte Water en de Vecht samen.

De gebieden liggen lager dan het omringende buitenwater en worden beschermd tegen overstromingen en wateroverlast door primaire keringen. De hoofdwatergangen hebben in een periode van neerslagoverschot een afvoerfunctie. Het waterafvoersysteem in het gebied wordt volledig bemalen door gemalen die het water uitslaan op het buitenwater. Voor het handhaven van gewenste grond- en oppervlaktewaterstanden wordt in het groeiseizoen gebiedsvreemd water ingelaten. Wateraanvoer is mogelijk vanuit het omliggende buitenwater. Voor de polders binnen de deelgebieden zijn peilbesluiten van toepassing.

II. FUNCTIES

Door de provincie zijn in de omgevingsvisie natuur, landbouw, mixlandschap en stedelijk gebied als gebiedsgebonden functie beschreven. De locaties zijn opgenomen op de kaart ontwikkelingsperspectieven Omgevingsvisie Overijssel.

Landbouw

In het gebied IJssel Vechtdelta wordt voornamelijk de functie landbouw bediend. Het grondgebruik is voornamelijk grasland. Slechts een klein gedeelte van de oppervlakte is in gebruik als bouwland.

Stedelijk gebied

In het gebied ligt het bebouwd gebied van Hasselt, Staphorst, Zwartsluis, Nieuw-Leusden, Balkbrug, Dalfsen en delen van Zwolle (Hessenpoort).

Natuur

Delen van het gebied zijn aangewezen als weidevogel en ganzengebied. Aangrenzend het gebied ligt het natura 2000 gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht. Binnen het gebied ligt het natura 2000 gebied Oldematen en Veenslootlanden.

III. Waterveiligheid

Primaire keringen

Tijdens de toetsing van de primaire keringen, die het waterschap in 2011 heeft afgerond, zijn in dit gebied diverse knelpunten geconstateerd. Deze knelpunten betreffen met name de stabiliteit van de kering als van de bekleding, afhankelijk van de locatie. Voor Vecht Noord gaat het met name om de sterkte van de bekleding. De knelpunten zijn opgedeeld in twee trajecten die binnen het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden opgepakt: Vecht Noord en Vecht Zuid. In de Verkenningen wordt tevens gekeken wat de effecten zijn van de nieuwe normering voor de huidige opgave.

Regionale keringen

In dit gebied zijn in de toetsing van 2010-2012 geen knelpunten geconstateerd.

Realisatie en uitvoering

De verkenning voor Vecht Noord en Zuid starten tijdens de planperiode.

Opgave en maatregelen

Tabel: Opgave en maatregelen primaire en regionale keringen gebied Dalfsen-Staphorst

	Km	Start verkenning
Opgave primaire kering		
• Vecht Noord (noordelijke dijk langs Vecht en Zw Water)	8	2017
• Vecht Zuid (zuidelijke dijk langs Zwarte Water)	15,7	2016
Opgave regionale kering		
• Geen opgave		

IV. Voldoende water

Huidige situatie

Dit deelgebied kenmerkt zich door relatief laaggelegen veenweidepolders ten westen van de A28 en hoger gelegen zandgronden aan de oostzijde van de A28. Het waterbezwaar uit deze gebieden wordt voor een groot deel door gemalen afgevoerd naar het Zwarte Water. In droge perioden wordt water ingelaten vanuit het Zwarte Water, de Hooogeveense Vaart, de Vecht of de Twenthekanalen.

De relatief hooggelegen zandgronden zijn over het algemeen droger dan de lager gelegen veenweidepolders. Het peilbeheer in de veenweidegebieden is vastgelegd door middel van peilbesluiten, in de zandgebieden door middel van streefpeilen.

Uit de toetsing die het waterschap in 2005 heeft uitgevoerd zijn het bemalingsgebied van Streukelerzijk/Galgerak grote knelpunten met wateroverlast door inundaties van het regionale watersysteem geconstateerd.

Realisatie en uitvoering

In het stroomgebied van de Streukelerzijk/Galgerak heeft het waterschap de afgelopen jaren extra waterberging aangelegd om het systeem hydrologisch robuuster in te richten (WATERNOOD). Het doel is om het water meer vast te houden en afwenteling van problemen naar benedenstroomse gebieden te voorkomen. Daarnaast wordt een deel van het gebied afgekoppeld naar de Vecht om de kans op wateroverlast te verkleinen. Deze werkzaamheden zijn voor een groot deel uitgevoerd en zullen in de komende planperiode worden afgerond.

Het peilbesluit van het veenweidegebied Hearst-Genne is in de afgelopen planperiode geactualiseerd. Daarnaast heeft voor het natuurgebied Oldematen een partiële herziening van het peilbesluit plaatsgevonden. Hierdoor kunnen in dit gebied de peilen worden gehanteerd die passen bij de huidige natuurfunctie van het gebied. Voor het bemalingsgebied van de gemalen Kostverlorenzijk en Kloosterzijk is gestart met de actualisatie van het peilbesluit.

Opgave en maatregelen

Landelijk is afgesproken om de toetsing van het watersysteem periodiek te herhalen. Het waterschap gaat de komende planperiode bezig om de toetsing uit 2005 te actualiseren. Bij deze actualisatie zal ook een doorkijk worden gegeven van de gevolgen van klimaatverandering voor de eventuele wateropgave.

Tabel: Indicatieve bergingsopgave gebied Dalfsen-Staphorst

	Indicatieve bergingsopgave (waterlood) (ha)
Stroomgebied Dalfsen-Staphorst	106

Tabel: Opgave en maatregelen voldoende water gebied Dalfsen-Staphorst 2016-2021

GGOR		
Opgaven droge gebieden	NB	ha
Opgaven natte gebieden	NB	ha
Maatregelen conform nog uit te werken GGOR methodiek	NB	
Wateroverlast (WB21)		
Indicatieve opgave knelpunten wateroverlast WGS (Waterlood) Dalfsen-Staphorst	45	ha

V. Schoon water

Huidige situatie

In dit gebied zijn alle waterlichamen aangewezen als M-typen. Bijna het hele gebied heeft als functie landbouw. De waterlichamen Kloosterzielstreng en Kostverlorenstreng liggen in en aangrenzend aan het Natura2000-gebied Olde Maten en Veerslootlanden.

Het afkoppelingsproject Streukelerzijl zorgt ervoor dat een deel van het afwateringsgebied van de Vecht weer wordt aangekoppeld op de Vecht. Dit water werd voorheen via de Grote Grift afgevoerd naar het Zwarte water. Door dit project wordt de waterafvoer beter verdeeld. Dit heeft tot gevolg dat de Grote Grift kleiner is geworden en er een nieuw waterlichaam is aangewezen dat bestaat uit een traject dat oorspronkelijk bij de Grote Grift hoorde en een nieuw gegraven traject.

Chemie

De chemische toestand van de waterlichamen in dit gebied is goed. Er zijn enkele normoverschrijdingen te zien bij de algemeen fysische parameters en de specifiek verontreinigende stoffen.

In de Beentjesgraven en de Dedemsvaart voldoet zink niet aan de norm. Zink (opgelost) is in de laatste drie meetjaren alleen in 2014 boven de norm (MAC) aangetroffen. Vermoedelijk gaat het om een incidentele overschrijding. Vanaf 2011 (Beentjesgraven) en 2009 (Dedemsvaart) voldoet het zinkgehalte aan de JGM-norm.

In de waterlichamen Kloosterzielstreng en Kostverlorenstreng voldoet ammonium niet aan de norm. In dit gebied valt de belasting met ammonium vooral toe te schrijven aan emissies vanuit de landbouw. In vergelijking met de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn de gemiddelde ammoniumgehalten fors afgenomen. Sinds de jaren tachtig lijkt de afname in ammoniumgehalten te stagneren. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat Europees en/of landelijk beleid toereikend zal zijn om de doelen uiterlijk in 2027 te halen.

Tabel: Normoverschrijding chemie volgens toestand 2015 per waterlichaam

Rapportage toestand 2015	Normoverschrijding algemeen fysische chemie	Normoverschrijding specifiek verontreinigende stoffen
Beentjesgraven	stikstof (tot)	zink
Dedemsvaart	fosfor (tot), doorzicht	zink
Groote Grift	doorzicht	
Kloosterzielstreng	zuurgraad	ammonium
Kostverlorenstreng	doorzicht	ammonium
Steenwetering	doorzicht	

Biologie

Voor de ecologie zijn voor elk waterlichaam doelen opgesteld per kwaliteitselement (GEP= goed ecologisch potentieel), uitgedrukt in de Ecologische kwaliteitsratio (EKR). Door middel van monitoring wordt bekeken wat de huidige toestand is (toestand 2009 en 2015) en of er vooruitgang te zien is. Het doelgat geeft aan hoe ver we nog van het doel verwijderd zijn.

Tabel 2: Toestand ecologie (doel, toestand 2009 en 2015 en doelgat) per kwaliteitselement voor elk waterlichaam in de het gebied Vecht-Zwarte Water.

*expertoordeel

**door het ontbreken van voldoende monitoringsgegevens was het niet mogelijk om voor 2015 een betrouwbare toetsing uit te voeren.

Waterlichaam	Kwaliteitselement	GEP (EKR*)	Toestand 2009 (EKR)	Toestand 2015 (EKR)	Doelgat 2015
Beentjesgraven	Macrofauna	0.60	0.71	0.69	0
	Overige waterflora	0.60	0.18	0.40	0.20
	Vis	0.60	0.70	0.64	0
Buldersleiding	Macrofauna	0.60	0.64	0.58	0.02
	Overige waterflora	0.60	0.09	0.32	0.28
	Vis	0.60	0.40*	0.48	0.12
Dalfserveldwetering	Macrofauna	0.60			
	Overige waterflora	0.60			
	Vis	0.60			
Dedemsvaart	Macrofauna	0.60	0.59	0.52	0.08
	Overige waterflora	0.60	0.22	0.69	0
	Vis	0.60	0.30*	0.34	0.26
	Fytoplankton	0.60	0.77	0.58	0.02
Groote Grift	Macrofauna	0.60	0.72	0.70	0
	Overige waterflora	0.60	0.13	0.40	0.20
	Vis	0.60	0.83	0.77	0
Kloosterzielstreng	Macrofauna	0.60	0.74	0.65	0
	Overige waterflora	0.60	0.16	0.47	0.03
	Vis	0.60	0.50	0.63	0
Kostverlorenstreng	Macrofauna	0.60	0.49	0.67	0
	Overige waterflora	0.60	0.13	0.37	0.23
	Vis	0.60	0.98	0.88	0
Steenwetering	Macrofauna	0.60	0.44	0.64	0
	Overige waterflora	0.60	0.19	0.47	0.13
	Vis	0.60	0.57	0.57	0.03
Stouwe	Macrofauna	0.60	0.60*	0.59	0.01
	Overige waterflora	0.60	0.15	0.41	0.19
	Vis	0.60	0.30*	0.66	0

Realisatie en uitvoering maatregelen

Beentjesgraven

Het waterlichaam Beentjesgraven is getypeerd als een gebufferde sloot, M1. De maatregelen zijn hier uitgevoerd in de 1^e planperiode, maar de biologie heeft nog tijd nodig om zich te ontwikkelen, waardoor de effecten op de EKR-scores nog maar deels waarneembaar zijn.

Buldersleiding

Het waterlichaam Buldersleiding is getypeerd als een gebufferde sloot, M1. De belangrijkste knelpunten zijn de steile oevers, het onnatuurlijke peilbeheer, de aanwezigheid van stuwen en het te intensieve onderhoud. Dit heeft tot gevolg dat er weinig ruimte is voor water- en oeverbegroeiing en daarmee ook voor macrofauna en vis. De maatregelen zullen hier worden uitgevoerd in de 2^e planperiode. Omdat hier nog geen maatregelen genomen zijn, is de biologie nog niet op orde.

Dalfserveldwetering

Het waterlichaam Dalfserveldwetering is een nieuw aangewezen waterlichaam, met watertype M3: gebufferde regionale kanalen. Een deel van het voormalige waterlichaam Groote Grift is hierin opgenomen. Hier zijn de maatregelen grotendeels al uitgevoerd. Een deel van het waterlichaam moet nog worden aangelegd. In dit nieuwe deel, dat zal worden aangelegd in de 2^e planperiode wordt bij de aanleg meteen rekening gehouden met de KRW-eisen.

Dedemsvaart

De Dedemsvaart is getypeerd als M6, grote ondiepe kanalen. De belangrijkste knelpunten zijn de uniformiteit, waardoor er weinig variatie in vegetatie aanwezig is en de aanwezigheid van stuwen. De maatregelen zullen hier worden uitgevoerd in de 3^e planperiode. Omdat hier nog geen maatregelen genomen zijn, is de biologie nog niet op orde.

Groote Grift

Het waterlichaam Groote Grift is getypeerd als een gebufferde sloot, watertype M1. De maatregelen zijn hier uitgevoerd in de 1^e planperiode, maar de biologie heeft nog tijd nodig om zich te ontwikkelen, waardoor de effecten op de EKR-scores nog niet of deels waarneembaar zijn.

Kloosterzielstreng

De Kloosterzielstreng is getypeerd als watertype M10, laagveenvaarten en -kanalen. De maatregelen zijn hier uitgevoerd in de 1^e planperiode, maar de biologie heeft nog tijd nodig om zich te ontwikkelen, waardoor de effecten op de EKR-scores nog maar deels waarneembaar zijn.

Kostverlorenstreng

De Kostverlorenstreng is getypeerd als watertype M10, laagveenvaarten en -kanalen. De maatregelen zijn hier uitgevoerd in de 1^e planperiode, maar de biologie heeft nog tijd nodig om zich te ontwikkelen, waardoor de effecten op de EKR-scores nog maar deels waarneembaar zijn.

Steenwetering

Het waterlichaam Steenwetering is getypeerd als een gebufferde sloot, M1. De belangrijkste knelpunten zijn de steile oevers, het onnatuurlijke peilbeheer, de aanwezigheid van stuwen en het te intensieve onderhoud. Dit heeft tot gevolg dat er weinig ruimte is voor water- en oeverbegroeiing en daarmee ook voor macrofauna en vis. De maatregelen zullen hier worden uitgevoerd in de 2^e planperiode. Omdat hier nog geen maatregelen genomen zijn, is de biologie nog niet op orde.

Stouwe

Het waterlichaam Stouwe is getypeerd als een gebufferde sloot, M1. De belangrijkste knelpunten zijn de steile oevers, het onnatuurlijke peilbeheer, de aanwezigheid van stuwen en het te intensieve onderhoud. Dit heeft tot gevolg dat er weinig ruimte is voor water- en oeverbegroeiing en daarmee ook voor macrofauna en vis. De maatregelen zullen hier worden uitgevoerd in de 2^e planperiode. Omdat hier nog geen maatregelen genomen zijn, is de biologie nog niet op orde.

Samenvatting opgaven en maatregelen

Tabel: KRW-maatregelen per waterlichaam in het gebied Dalfsen-Staphorst per planperiode.

Naam waterlichaam	Type	Maatregelen	Opgaven	Planperiode uitvoering		
				2009-2015	2016-2021	2022-2027
Beentjesgraven	M1	Aanleg natuurvriendelijke oevers	6 km	6		
		Aanleg vispassages	4 stuks	4		
		Vaststellen onderhoudsplan	6 km	6		
Buldersleiding	M1	Vergroten aanwezig natuurvriendelijke oevers	3 km		3	
		Aanleg vispassages	1 stuks		1	
		Vaststellen onderhoudsplan	4 km		4	
Dalfserveldwetering	M3	Aanleg vispassages	1 stuks		1	
		Vaststellen onderhoudsplan	7 km		7	
Dedemsvaart	M6	Aanleg natuurvriendelijke (voor)oevers	3 km			3
		Aanleg vispassages	1 stuks	1		
		Vaststellen onderhoudsplan	10 km			10
Groote Grift	M10	Aanleg vispassages	1 stuks	1		
		Vaststellen onderhoudsplan	5 km	5		
Kloosterzielstreng	M10	Aanleg natuurvriendelijke oevers	3 km	3		
		Aanleg vispassages	1 stuks	1		
		Vaststellen onderhoudsplan	6 km	6		
Kostverlorenstreng	M10	Aanleg natuurvriendelijke oevers	7 km	7		
		Aanleg vispassages	2 stuks	2		
		Vaststellen onderhoudsplan	10 km	10		
Steenwetering	M10	Aanleg natuurvriendelijke oevers	4 km		4	
		Aanleg vispassages	1 stuks		1	
		Vaststellen onderhoudsplan	5 km		5	
Stouwe	M1	Aanleg natuurvriendelijke oevers	3 km		3	
		Aanleg vispassages	1 stuks		1	
		Vaststellen onderhoudsplan	4 km		4	

6. AFVALWATERKETEN

Huidige situatie

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de lozingspunten van de rioolzuiveringsinstallaties en in welk stroomgebied(en) het effluent van de rioolwaterzuiveringen terecht komt. Zoals uit de tabel blijkt lozen 2 rwzi's van WGS op de Vecht: Dalfsen en Hessenpoort.

Tabel: Lozingspunten rioolzuiveringsinstallaties

Overzicht rioolwaterzuiveringen Groot Salland										
Loost op	Rwzi	Dalfsen	Hessenpoort (Zwolle)	Kampen	Zwolle (Spoolde)	Genemuiden	Deventer	Heino	Raalte	Olst-Wijhe
Vecht		x	x							
IJssel				x	x		x			x
Nieuwe Wetering								x		
Hondemotswetering									x	
Zwarte water						x				

Realisatie en uitvoering / Opgave en maatregelen

Het Integraal Zuiveringsplan Waterschap Groot Salland 2015-2025 (IZP) vormt voor de zuiveringen een belangrijke basis voor het Financieel Meerjarenperspectief 2016-2020. Samen met gemeentes wordt, in het kader van het waterkwaliteitsspoor, verkend waar maatregelen nodig zijn om lokale knelpunten in het watersysteem op te lossen. Hierbij kan worden gedacht aan het rioolstelsel (riooloverstorten) en aan inrichting of beheer van de betreffende watergang. Er wordt gewerkt aan een programma, maar dit is nog niet vastgesteld.

Het IZP bevat een integrale beschouwing van de bepalende thema's (zie onderstaande tabel) voor de toekomst van de 9 rwzi's en brengt de consequenties hiervan in beeld. Onderstaande tabel laat in rood zien waar de komende 10 jaar op basis van deze beschouwing investeringen nodig zijn en in oranje waar onze installaties voldoen, maar wel aandacht behoeven of anderszins een afweging gemaakt is in het kader van het IZP. In lichtgroen is zichtbaar waar geen aanpassingen zijn te verwachten en de rwzi's ruim voldoen. Donkergroen geeft aan waar een maatregel is voorzien om energie- en grondstoffen te winnen. De kolom technische staat is volledig blanco omdat in een periode van 10 jaar op alle rwzi's in meer of mindere mate vervangingsinvesteringen zijn te verwachten.

Tabel: Integrale beschouwing rioolwaterzuiveringsinstallaties Genemuiden en Kampen.

Rwzi	Prognose / capaciteit	Aan/aftaken bedrijf	N+P Lozingseisen	Nieuwe stoffen	Centralisatie	Energie, Grondstoffen	Technische staat (Vervangingsinvesteringen)	Omgevingsvergunning (Wet & Regelgeving)	Diversen o.a veel Industrie, toxiciteit, etc	Ontwikkelingen in omgeving (ft omgevingsvergunning)
Hessenpoort										
Dalfsen										

Rood = investering nodig

Oranje = aandachtspunt en kritisch en/of meegenomen in overweging

Groen = reeds besloten energie & grondstoffenfabriek

Blanco = vervangingsinvesteringen (alle rwzi's over een periode van 10 jr)

Lichtgroen = geen bijzonderheden

Op grond van het IZP is besloten om de stikstof en fosfaatverwijdering in alle rwzi's te optimaliseren door bij renovatie van de besturing te investeren in optimalisatie van procesregelingen en aanvullende metingen, zodat onze assets optimaal kunnen functioneren. Ten opzichte van de geïnvesteerde waarde in een rwzi is dit een beperkte investering en

hiermee zijn de rwzi's in staat om te functioneren volgens de stand van de techniek en ontstaat meer inzicht.

Voor de vervangingsinvesteringen is een uitgebreide inventarisatie gedaan naar de technische staat van onze rwzi's. Hierbij is uitgegaan van een verwachte gemiddelde technische levensduur. De komende jaren wordt dit verder door ontwikkeld in het kader van assetmanagement. Hier zal op bestuurlijk niveau een risicoafweging gekoppeld aan de organisatiedoelen plaatsvinden. Daarnaast is meer differentiatie mogelijk tussen componenten voor wat betreft levensduur en technische staat en is aanbevolen om de kostenramingen de komende jaren te ijken aan de praktijk bij WGS.

Waterketen		
Gefaseerde reductie emissie stikstof en fosfaat rwzi Raalte	1	Stuks
Uitbreiding biologische capaciteit rwzi Kampen	1	Stuks
Vervanging besturingsinstallaties rwzi's	#	Stuks
Waterkwaliteitsspoor – oplossen knelpunten	#	Stuks

Kaartbijlage

De overzichtskaart deelstroomgebied Staphorst-Dalfsen is opgenomen in bijlage 4 'Kaartbijlagen' van het Waterbeheerplan 2016-2021.